

questa mena i molt especialment per a l'objecte a què se'ls destina, confessem, ingènuament, que a una altra ploma, millor que la nostra, podria haver-se reservat el present interessant treball.

A l'epígrafe "Hospitals de Ciutadella" ha de respondre aquest article, puix que a la nostra ciutat i per circumstàncies diferents han estat diverses i no un de sol els establiments que amb el nom d'hospitals han estat destinats al noble fi humanitari de socórrer al pobre i desvalgut en les seves necessitats.

Les primeres notícies que hem pogut recollir referents a la instal·lació de cases destinades al caritatiu objecte d'hospitalitzar els pobres, comencem l'any de la reconquesta de Menorca per les tropes del valeros Rei d'Aragó, Alfons III, vist que l'1 de març del 1287, l'esmentat monarca va expedir a Ciutadella un reial decret ¹ mitjançant el qual concedia als religiosos Trinitaris de Mallorca, entre altres favors, "un solar en el qual no podien efectuar altra edificació que no fos un hospital, església, cementiri o convertir-lo en hort".

Interpretant, encertadament, els caritatius sentiments del monarca aragonès, s'apressaren els religiosos Trinitaris a edificar en l'esmentat solar una modesta casa destinada a hospital; i desitjós el rei Alfons d'afavorir tan benèfica institució, en data 10 de maig del mateix any 1287 i per mitjà d'una R. O. ordena al llavors governador de Menorca, En Pere Garcia i a En Pere de Libiano, aquest darrer comissionat pel repartiment de terres "que assignessin una heretat idònia i competent als Trinitaris, representats per Fray Joan de Bas, amb l'objecte d'atendre les necessitats de l'Hospital per a pobres i pelegrins" ².

Malgrat tot l'esmentat, no podeu, encara, concretar el lloc exacte on tingué que aixecar-se dit Hospital, ja que si bé el repetit decret indica que el solar estava al costat del cementiri dels sarraïns, com sigui que s'ignora la situació d'aquest darrer, no és possible d'aventurar-se a determinar l'emplaçament del primer.

L'erudit i pacientíssim investigador ciutade-

¹ i ². Vegi's l'obra del Dr. Parpal Marqués, "Conquesta de Menorca por Alfonso III de Aragón"; "Episcopologio", del Il·ltre. Dean Vives.

llenc Rvd. Rafael Bosch, basant-se en el contingut d'un treball publicat al "Butlletí de la Societat Arqueològica Lulliana" ³, s'inclina a creure que "a causa d'ésser excessivament pobre i reduït, l'hospital primitiu, es tractaria en 1303, de l'edificació d'un altre de més gran i millor, més que més si per aquells temps ja tenia el caràcter d'hospital general, com és cert que el tingué després, per espai de llargs anys".

Per circumstàncies desconegudes i data ignorada també, varen cessar en la cura de l'indicat Hospital els religiosos Trinitaris, encarregant-se, segons sembla, de l'administració dels seus cabals ⁴ i tot altre referent al règim del mateix, l'anomenada Obreria ⁵ de l'Hospital, integrada per representants de les diferents classes socials de la ciutat i el qual nomenament o designació corria a càrrec del Consell ordinari.

La tristement cèlebre incursió de la pirateria turca, ocorreguda el juliol del 1558 i que per espai de nou dies va sembrar el pànic i el terror entre els pacífics habitants de Ciutadella, en un cruel i despietat assalt, que de la mateixa manera que no va respectar esglésies ni establiments de cap classe no va perdonar tampoc la casa-hospital, per la caritat construïda i pel propi sentiment sostinguda, pel bé dels germans desafortunats i desvalguts.

I, sigui per la deixadesa del temps o per la suposició apuntada, no és d'estranyar que alguns anys després de la vinguda de les hordes musulmanes comanades per Mustafà Piali, es fes precís de tenir que efectuar importants obres a l'edifici que ocupava l'Hospital, com ho demostra el fet d'haver determinat (6 de juliol del 1571) el Consell General, de designar quatre obrers forasters encarregats de recaptar almoines per a les obres de referència, càrrec que devien exercir fins l'acabament de les mateixes.

Per les dades que tenim a la vista, trobades en obres de pulcres historiadors i en treballs d'escripulosos investigadors, és de suposar que l'Hos-

³ Tom XX, pàg. 361.

⁴ Entre ells figuraven bastants llegats de les famílies riques de la ciutat i el producte que rendia l'ovella de l'hospital, bon costum de molts pagesos de reservar el producte de la llana i cria d'un d'aquests animals per ajut del benèfic establiment.

⁵ L'Obreria va ésser substituïda, més endavant, per Junes i Comissions municipals de Beneficència.